

קפז סנהדרין דף קה עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה - עוז והדר" (ליום ראשון)

60 שואלת הגמרא: **כֵּל שֶׁעָמַד וְשֶׁעָמַד נְמִי הַחֹרָא** - הרי בכל שעה
61 משעות היום גם כן יש בכרובלת צבע לכן, כלומר, שאינה אדומה
62 מאד. משיבה הגמרא: **כֵּל שֶׁעָמַד וְשֶׁעָמַד אֵית בֵּיה סוּרְרָקִי סוּמְקָן** -
63 בכל שעה ושעה, אף שיש לבנוניות בכרובלת של התרנגול, אך
64 יש שם גם שורות אדומות מאד, כהרגלם, ואילו **הֵיאָה שֶׁעָמַד** -
65 באותה שעה ש'ה' כועס, לית ביה סוּרְרָקִי סוּמְקָן - אין בה שורות
66 אדומות מאד.
67 מביאה הגמרא מעשה בענין זה: **הָהוּא מֵינָא דִּתְהוּ בְּשִׁיבְבוּתֵיהּ** -
68 מעשה ב'מין', כופר בה, שגר בשכנותו דרבי יהושע בן לוי, דִּתְהוּ
69 קָא מֵצַעַר לֵיה - שהיה מצער את רבי יהושע בן לוי. **וּיְמָא חַד נִקְמַ**
70 **(תרנגולת) [תִּרְנָגוּלָא] וְאַסֵּר לֵיה כִּכְרַעִיה** - יום אחד נטל רבי
71 יהושע בן לוי תרנגול וקשרו ברגליו, ואותיו - וישב להתבונן בו,
72 **אַמֵּר, כִּי מָטָא הָהוּא שֶׁעָמַד, אֶלְמָטִיָּה** - כשיגיע אותו זמן שתלבין
73 כרובלתו לגמרי ואדע ש'ה' כועס, אקלל את אותו מין. **כִּי מָטָא**
74 **הָהוּא שֶׁעָמַד - כשהגיעה אותה שעה שהלבינה הכרובלת, נִמְנָם**
75 **רבי יהושע בן לוי, ולא יכל לקללו. אִמֵּר, שְׂמַע מֵינָה לְאוֹ אִוְיָח**
76 **אַרְעָא** - מוכח מכך שנגרם לו נמנום זה, שאין זה דרך ראויה לקלל
77 בני אדם בזמן ש'ה' כועס. דְּבַתִּיב (משלי יו טו) **עֵשׂוֹ נִגְזַר לִצְדִיק לֹא מוֹב'**
78 - אין נכון לצדיק להעניש בני אדם, **אִפְּלוּ בְּמֵינֵי -** במינים, שהדין
79 הוא שמוטר לסבב את מיתתם בימים, מכל מקום **לֹא אִיבְעִי לֵיה**
80 **לְמִימְרָא חָבִי** - לא ראוי לומר כן, לקללם בזמן ש'ה' כועס.
81 הגמרא מבארת מדוע ע"י כועס בשעות הראשונות של היום: **תָּנָא**
82 **בְּבִרְיָתָא מְשִׁמִּיה דְּרַבִּי מַדְי, בְּשִׁעֻתָּה שֶׁחֻקָּתָה זִוְחָתָה, וְהַמְלָכִים שֶׁל**
83 **אומות העולם מניחין כְּתֻרְתֵיהֶן עַל רִאשֵׁיהֶן, וּמְשַׁתְּחִיזִים לְחֻמָּה, מִיַּד**
84 **הוא בועֵס, וכיון שדרך המלכים לקום עד שעה שלישית שבוים**
85 **(ברכות טו.)** לכן הקדוש ברוך הוא כועס באותן שלש שעות, וכמו
86 שהתבאר לעיל.
87 הגמרא ממשיכה לדרוש את פרשת בלעם. נאמר בפסוק: **וַיָּקָם**
88 **בִּלְעָם בְּבִקְרֹ וַיַּחֲבֹשׂ אֶת אֹתוֹנוֹ וַיַּלֶּךְ עִם שָׂרֵי מוֹאָב'** (במדבר כב כא),
89 **תָּנָא מֵשׁוֹם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר, מֵצָנָא שֶׁאֲבָחָה מִכְּבֻלֵּת שׁוּדָה שֶׁל**
90 **גְּדוּלָה -** הנדהגת גדולה שדרך האדם לנהוג בעצמו, מִכְּבָרְהֶם אֲבִינוֹ,
91 **דְּבַתִּיב כשהלך אברהם לעקוד את יצחק בנו (בראשית כב א) וַיִּשְׁכֹּם**
92 **אַבְרָהָם בְּבִקְרֹ וַיַּחֲבֹשׂ אֶת חֲמורוֹ וַיַּקַּח אֶת שְׁנֵי נַעֲרָיו אִתּוֹ וְאֵת יֶצְחָק**
93 **בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֲצֵי עֵלְהָ וַיַּקֵּם וַיַּלֶּךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הַאֱלֹהִים,**
94 **וַאֲף שְׁהִיה רַאִיו לְאֲבָרָהוּם שִׁחְבָּשׁוּ עֲבוּרוֹ אַחֲרֵיהֶם אֶת חֲמורוֹ, מִתְּוָן**
95 **אהבתו לה' הודרו וחיבו בעצמו את חמורו ויצא לדרך, ומצאנו**
96 **שְׁשָׁנְאָה מִכְּבֻלֵּת שׁוּדָה שֶׁל גְּדוּלָה, מִבְּלָעִם הָרַשַׁע, שְׁנֵי אֲמָרֵי (במדבר כב**
97 **כא) וַיָּקָם בִּלְעָם בְּבִקְרֹ וַיַּחֲבֹשׂ אֶת אֹתוֹנוֹ, שְׂמֹתוֹךְ שָׂנְאוֹת לִישְׂרָאֵל**
98 **לא המתין שאחרים יחבשו עבורו את אתונו, אלא חבשו בעצמו.**
99 הגמרא לומדת הנהגות ראויות ממעשי בלק: **אָמַר רַב הַיְהוּדָה, אָמַר**
100 **רַב, לְעוֹלָם יֵצֵקוּ אֲדָם כְּתוּרָה וּבְמִצְוֶה אִפְּלוּ שְׂלֵא לְשַׁמְה -** שלא
101 לשם שמים, שְׂמֹתוֹךְ שְׂעוּסָה בְּהָם שְׂלֵא לְשַׁמְה, פֹּא לְאַחַר זִמָּן
102 לעשות כן לְשַׁמְה. והראיה לדבר, **שְׂבֻשְׁכָר אֲרַכָּעִים וְשְׂתִים קְרָבָנוֹת**
103 **שְׂהַקְרִיב בְּלָק, אָף שֶׁעִשָּׂה כן 'שלא לשמה', אלא כדי לקלל את**
104 **ישראל, וְכַה וַיַּצָּאָה מִמְּנֹן רות המואביה, אמה של מלכות בית דוד,**
105 **שהרי אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר הוּנָא, רות המואביה, בְּתוֹ שֶׁל עֵגְלוֹן מֶלֶךְ**
106 **מואב, בֶּן גִּנּוּ שֶׁל בִּלְעָם מֶלֶךְ מוֹאָב הִיתָה.**
107 הגמרא מביאה מימרא בענין שלמה המלך. מקשה הגמרא: **אָמַר**
108 **לֵיה רַבָּא לְרַבָּה בַר מְרִי, בְּתִיב בְּפִסְק שֶׁאֲמָרוּ לוֹ עֲבִדוּ לְדוּד הַמֶּלֶךְ,**
109 **לאחר שציוה**
110 **וימליכו את שלמה בנו בחייו, וַיִּמְכַּח אֱלֹהִים אֶת שֵׁם שְׁלֹמֹה מִשָּׁמֶךְ**
111 **וַיַּגְדֵּל [אֶת] כְּסֹאוֹ מִכְּסֵּי אֲדָם] (מלכים א' א טו), האם אוֹרְחָא אִיָּעֵא לְמִימְרָא**
112 **לֵיה לְמַלְכָּא חָבִי - וכי דרך ארץ היא לומר למלך כן, ששם בנו**
113 **יגדל יותר משמו, והרי הם מחלישים בכך את דעתו של דוד**
114 **המלך.**
115 מתרצת הגמרא: **אָמַר לֵיה רַבָּה בַר מְרִי לְרַבָּא, 'מַעֲיָן' (קאמרה)**
116 **[קְאָמְרִי] לֵיה, כלומר, לא היתה כוונתם שייטב ה' את שם שלמה**
117 **יותר משמו של דוד המלך, אלא שייטב שמו של שלמה כמו שהיה**
118 **שמו של דוד המלך גדול, וכן מה שאמרו שיגדל כסאו מכסא דוד,**

1 **כְּרַע נֶפֶל שְׂכֵב' וגו', וכמו ששם לשון 'כרע שכב' מלמדת שסיטרא**
2 **בא על יעל, שנאמר 'שכב', כך לשון 'כרע שכב' שנאמרה בבלעם**
3 **משמעותה ביאה, והיינו שבא על אתונו.**
4 **נאמר בפסוק שאמר בלעם על עצמו 'וַיֹּדַע דַּעַת עֲלִי'ו' (במדבר כד טו),**
5 **מקשה הגמרא: הֲשַׁתָּא -** עתה, הרי אפילו את דַּעַת בְּהִמְתּוֹ לֹא הוּה
6 **דַּעַת, כמו שיבואר, דַּעַת עֲלִי'ו הוּה דַּעַת - וכי יתכן שידע את דעת**
7 **ה'. מבארת הגמרא את קושייתה: מָאֵי דַּעַת בְּהִמְתּוֹ -** הרי מצאנו
8 **שלא ידע בלעם את דעת בהמתו, שנאמר (במדבר כב ז) 'וְתָאמַר**
9 **הָאֲתוֹן אֶל בִּלְעָם הֲלוֹא אֶנְכִי אֲתַנְּךְ אֲשֶׁר רִכַּבְתָּ עָלַי מֵעוֹדךְ עַד**
10 **הַיּוֹם הַזֶּה הֲהִסְפֵּן הַסִּבְנִיתִי לַעֲשׂוֹת לָךְ כַּה וַיֹּאמַר לֵא, וכך הוא**
11 **פירוש הפסוק, דְּאֶמְרִי לֵיה -** שאמרו לו שרי מואב בבלעם, מָאֵי
12 **מֵצָמַא לֹא רִכַּבְתָּ סוּסֵיא -** מדוע אינך רוכב על סוס, שהוא ממחר
13 **יותר ללכת. אָמַר לְהוֹ בִלְעָם, אֵכֵן יוֹ שֵׁי לֵי סוֹס, אָךְ שְׂדָאֵי לְהוֹ בְּרַטְמָכָא**
14 **-** הנחתי אותו במקום מרעה, לאכול עשבים לחים. **אָמְרָה לֵיה -**
15 **אמרה האתון בבלעם 'הלא אֵנְכִי שׂוֹנְדָךְ', אמר להם בלעם, אֵכֵן -**
16 **היא אתונו, אך אינה משמשת אותי לרכיבה, אלא לְמַעֲנֵיא בְּעֻלְמָא**
17 **-** לנשיאת משאות בלבד. **המשיכה האתון ואמרה לו 'אֲשֶׁר רִכַּבְתָּ**
18 **עָלַי, ולא רק לנשיאת משאות. אמר להם בלעם, אֶקְרָאֵי בְּעֻלְמָא -**
19 **בדרך מקרה בלבד אני רוכב עליה, אך בדרך כלל אני רוכב על**
20 **סוס. המשיכה האתון ואמרה 'מַעוֹדךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה', שתמיד אתה**
21 **רוכב עלי, יוֹאֵ עוֹד, אֵלָא שְׂאָנִי עוֹשֶׁה לְךָ] (במדבר כד טז).**
22 **מבארת הגמרא היכן נרמז דבר זה בפסוק, בְּתִיב הָא שֶׁאֲמָרָה לְהוֹ**
23 **הַאֲתוֹן 'הֲהִסְפֵּן הַסִּבְנִיתִי', ובתִּיב הָמָה לגבי דוד המלך שהיה זקן ואף**
24 **כשיסוהו בבגדים היה לו קר, וַיֹּאמְרוּ לוֹ עַבְדֵיהּ וַיִּבְקָשׁוּ לְאֹדְנֵי**
25 **הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בַתּוֹלָה וַעֲמַדָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וַתְּהִי לוֹ סִבְנַת וְשִׁכְבָּה**
26 **בְּחִיקָךְ וְחֵם לְאֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ' (מלכים א' א ב), ומוכח ש'סוכנת' הוא לשון**
27 **חימום. וכיון שהוכח שבלעם לא ידע אפילו מה בהמתו עומדת**
28 **להשיב לו, ודאי לא ידע את דעתו של הקדוש ברוך הוא.**
29 **מתרצה הגמרא: אֵלָא, מָאֵי 'וַיֹּדַע דַּעַת עֲלִי'ו', שְׁהִיה בִּלְעָם יוֹדַע**
30 **לְבֹנוֹן אוֹתָהּ שֶׁעָשָׂה שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹסֵם בַּהּ, וְהֵינּוּ דְקָאֵמַר לְהוֹ**
31 **-** וזהו מה שאמר להם הנביא מיכה לְיִשְׂרָאֵל (מיכה ו ה) **'עֲמִי זָכַר נָא**
32 **מִה יָעֵץ בִּלְעָם מֶלֶךְ מוֹאָב וְמִה עָנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן פְּעוֹר מִן הַשָּׂמִיז**
33 **וַעַד הַגְּלָגַל לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה', מָאֵי -** מה פירוש הפסוק לְמַעַן
34 **דַּעַת צְדָקוֹת ה', אָמַר לְהוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׂרָאֵל, דַּעַת נָא כִּמְה**
35 **צְדָקוֹת עֲשִׂיתִי עִמָּכֶם, שְׂלֵא בְּעַשְׂתִּי כֹל אוֹתוֹן הַיּוֹמִים בְּיַמֵּי בִּלְעָם**
36 **הָרַשַׁע -** כשרצה בלעם לקלל את ישראל, **שְׂאִילְמָא בְּעַשְׂתִּי כֹל**
37 **אוֹתוֹן הַיּוֹמִים, לא שפתייר מִשְׁנַאיְהוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכַלְמוֹר מִישְׂרָאֵל**
38 **שְׂרַדֵי וּפְלוֹתָ.**
39 **ממשיכה הגמרא ומבארת: וְהֵינּוּ דְקָאֵמַר לֵיה בִּלְעָם לְבָלְעַם בְּנבואה**
40 **הראשונה, כשיבקש לקלל את ישראל לְמַה אֶקַּב לֹא קִבְה אֶל [מְה] וְאֵעֵם**
41 **לֹא זַעַם ה', מֶלֶךְ מִשְׁכָּל אוֹתָם הַיּוֹמִים לֹא זַעַם ה'] (וגו' אוֹתוֹן**
42 **הַיּוֹם [הַיּוֹמִים] לֹא זַעַם ה'), כלומר, שידע בלעם לכיון את השעה**
43 **שבה הקדוש ברוך הוא כועס. ואז מתקיימות הקלות, ורצה לקלל**
44 **את ישראל באותה שעה, ובאותם הימים לא כעס ה', ולא יכל**
45 **בלעם לקלל את ישראל.**
46 **הגמרא מביאה דרשה נוספת שבה מבואר זעמו של ה'. נאמר**
47 **בפסוק: 'אַל וְזַעַם כְּבָל זֵי' (תהלים י יב), מבררת הגמרא: וְכִמְה זִמָּן**
48 **הוּא זַעַמוֹ שֶׁל ה'. משיבה הגמרא: 'וְדַעַת, שְׁנֵי אֲמָרֵי (תהלים ל ו) 'כִּי רַעַע**
49 **בְּאִפּוֹ חַיִּים בְּרַצוֹנוֹ' וגו', כלומר שרגע אחד הוא אפוי, כעסו של ה'.**
50 **אִיבְעִיתִי אִימָא -** ראינה נוספת לכך שזעמו של ה' הוא רגע, שנאמר
51 **(ישעיה כו ב) 'לָךְ עֲמִי בְּאֵ הַחֲדָרִיד וּפְגוֹר דִּלְתֵיךְ בְּעַדְךָ חָבִי' -**התחבאיני
52 **בְּמַעֲטַת רַעַע עַד יַעֲבֵד זַעַם, ומוכח שבאותו זמן שהוא רגע' עובר**
53 **הזעם של ה'.**
54 **הגמרא מבררת מתי הוא זמן כעסו של ה'. מבררת הגמרא: אֵימָת**
55 **רְתָה -** באיזו שעה מהיום ה' כועס. **אומר הגמרא: בְּתִלָּת שְׁעֵי**
56 **קְפִיחָתָא -** בשלש השעות הראשונות שבוים, כטעם שיבואר
57 **להלן, והסימן לרגע הכעס שבאותם שעות הוא כִּי הַחֹרָא בְּרַבְלָתָא**
58 **וְתִרְנָגוּלָא -** בזמן שהכרובלת של התרנגול נהיית לבנה, ולא
59 **אדומה מאד כתמיד.**